

BEZMİALEM VALİDE SULTAN VAKFİYELERİ

Bezmiâlem Valide Sultan, İslâm dinine bağlı ve manevî yönü güçlü bir müminedir. Validenin yaşam tarzı inançlarıyla bir bütünlük arz eder. Bezmiâlem Valide Sultan'ın hayatının en önemli özelliği insanın ölümünden sonra amel defterinin kapanmayacağı sadaka-i cariyeden biri olan vakıf kurmada gösterdiği yarıştır. Bezmiâlem Valide Sultan, valide sultanlığı döneminde vakfettiği malları, bu malların hangi hayır işlerinde kullanılacağını, kurduğu hayır kurumlarını ve bunların ne şekilde yönetileceğini gösteren bir çeşit şer'i-hukukî senet olma niteliği taşıyan resmî vakfiyeler düzenlemiştir.

Bezmiâlem Valide Sultan ilk vakfiyesini valide sultan oluşundan bir yıl sonra 1840'da düzenlemiştir. Bu asıl vakfiyenin hazırlanmasından sonra vakıf mallarına bir yandan ilaveler yaparken diğer yandan yeni hayır vakıfları kurmasından dolayı bu asıl vakfiyeye ek olarak 1851 yılına kadar toplam on üç tane daha zeyl yani asıl vakfiyeye ilave vakfiyeler tertip ettirmiştir. Böylece 1840-1851 (Hicri 1256-1267) tarihleri arasında hazırlanmış valide sultana ait toplam on dört tane vakfiye mevcuttur.

Bezmiâlem Valide Sultan'ın vakfiyelerinin hepsinin bir arada bulunduğu eserin orijinal metni, Ankara Vakıflar Genel Müdürlüğü Arşivi (VGMA), Kasa nr. 11, defter nr. 1464'dedir. Cildi yeşil deriden imâl edilmiştir. Vakfiyeler harekeli güzel bir nesih yazı ile kaleme alınmıştır. Asıl vakfiyenin ve sonraki zeyl vakfiyelerinin başlangıçlarında yer alan tasdik ve tescil formülleri harekesiz talik yazı ile yazılmıştır. Sayfa cetvelleri üç sıra halinde altın yaldız ile çizilmiş olup sarı rengin üç ayrı tonu kullanılmıştır. En dıştan ise mavi mürekkeple çevrelenmiştir. Metin kısmı siyah mürekkeple yazılmıştır. Arada geçen ayet-i kerîmeler ise altın suyu ile tahrîr olunmuştur. İlk dört sayfa tamamen altın yaldızlı şekiller ve rengârenk yaprak, dal ve çiçek motifleri ile süslenmiştir. İlk vakfiyenin tasdik yazısı 14 satır, diğer sayfalar 11'er satır hâlinde kaleme alınmıştır.

Biri asıl on üç tanesi zeyl olmak üzere toplam on dört vakfiyenin ve ardından valide sultanın vakfettiği kitapların yer aldığı bu asıl nüsha esas alınarak Bezmiâlem Valide Sultan Vakfiyeleri İSTKA projesi kapsamında Prof. Dr. Arzu Terzi tarafından günümüz Türkçesine çevrilmiş ve Bezmiâlem Vakıf Üniversitesi tarafından yayınlanmıştır.

Terzi, A., (2020). *Bezmiâlem Valide Sultan Vakfiyeleri*. İstanbul: Bezmiâlem Vakıf Üniversitesi Yayınları.

